

การศึกษาตัวบ่งชี้ความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

A STUDY OF INDICATORS OF THE UNIVERSITIES FOR LOCAL DEVELOPMENT

บุษกร จันทเทวนุมาส^{1*} และ กุลธิดา ท่วมสุข²

Bussakorn Chantewanumas^{1*} and Kulthida Tuamsuk²

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ขอนแก่น ประเทศไทย^{1*, 2}

Doctor of Philosophy Program in Information Studies, Faculty of Humanities and Social Sciences,

Khon Kaen University, Khon Kaen, Thailand^{1*, 2}

Email: bussakorn.c@nrru.ac.th^{1*}

Received: 2018-10-11

Revised: 2019-01-14

Accepted: 2019-02-03

บทคัดย่อ

มหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น เป็นมหาวิทยาลัยประเภทหนึ่งที่มีเป้าหมาย บทบาทหน้าที่และพันธกิจตามกฎหมายที่มุ่งเน้นการจัดการศึกษา การวิจัย และการบริการวิชาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น บทความวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ตัวบ่งชี้ความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเพื่อพัฒนาตัวแบบการจัดการทุนมนุษย์สำหรับมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ดำเนินการโดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับผู้บริหารระดับสูง ได้แก่ อธิการบดีหรือตัวแทนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏที่ได้รับมอบหมาย รวมจำนวน 8 คน ซึ่งเลือกแบบเจาะจงจาก 4 ภูมิภาค ๆ ละ 2 แห่ง ผลการวิจัยพบว่าตัวบ่งชี้ของมหาวิทยาลัยในด้านการพัฒนาท้องถิ่นมี 3 ด้านคือ (1) ตัวบ่งชี้ที่ใช้วิธีการระบบ มีปัจจัยด้านตัวบ่งชี้ 8 ข้อ ด้านกระบวนการมี 5 ข้อ ด้านผลผลิตมี 5 ข้อ และ ด้านผลลัพธ์มี 6 ข้อ (2) ตัวบ่งชี้ตามภารกิจของมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น พบด้านการผลิตบัณฑิต มี 13 ข้อ ด้านการวิจัยมี 17 ข้อ ด้านการบริการวิชาการแก่สังคม มี 15 ข้อ และด้านการทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม มี 13 ข้อ

(3) ตัวบ่งชี้คุณลักษณะของคณาจารย์มหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น พบด้านการผลิตบัณฑิต มี 20 ข้อ ด้านการวิจัย มี 18 ข้อ ด้านการบริการวิชาการ มี 18 ข้อ และด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม มี 13 ข้อ

คำสำคัญ : ทูมมนุษย์ การจัดการ ทูมมนุษย์ ตัวบ่งชี้ มหาวิทยาลัย การพัฒนาท้องถิ่น

ABSTRACT

The university for local development is one universities that has its legally goals, roles, and missions focusing on education, research and social services for local development. This research article is aimed to study the indicators that reflected the characteristics of the universities for local development. It is a research on the development of human capital management model for the universities for local development. The qualitative research method was used to conduct the in-depth interviews with 8 executive administrators including the presidents or their representatives from the selected Rajabhat universities, 2 universities from each among 4 regions. The findings present the indicators of the universities for local development in 3 aspects: (1) *Indicators based on the system approach*; there are 8 input, 5 process, 5 output, and 6 outcome indicators. (2) *Indicators based on the university missions*; there are 13 academic, 17 research, 15 social service, and 13 art and cultural preservative indicators. (3) *Indicators on the competencies of faculty staff*; there are 20 teaching, 18 research, 18 social service, and 13 art and cultural preservative indicators.

Keywords: human capital, human capital management, indicator, university, local development

บทนำ

ทุนมนุษย์เป็นส่วนประกอบที่สำคัญที่สุดของทุนทางปัญญา ที่ถือได้ว่าเป็นกุญแจที่จะขับเคลื่อนการสร้างนวัตกรรมและความได้เปรียบในการแข่งขันในสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ มหาวิทยาลัยจึงเป็นองค์กรหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาคนในสังคมให้มีความรู้ความสามารถตามจุดเน้นของมหาวิทยาลัยแต่ละกลุ่มที่มีการแบ่งไว้

แตกต่างกันเพื่อการพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นหนึ่งในองค์กรสถาบันการศึกษากลุ่มที่มุ่งเน้นการสอนระดับปริญญาตรีเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ด้วยการผลิตบัณฑิตผู้มีความรู้ความสามารถสู่ท้องถิ่นได้อย่างมีคุณภาพ นำไปสู่รากฐานของการพัฒนาคนในชาติที่ถือเป็นทุนมนุษย์และกลไกสำคัญ

ต่อแผนพัฒนาประเทศในมิติต่าง ๆ ตามภารกิจของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ.2547 (Office of the Council of State, 2004) มหาวิทยาลัยราชภัฏจึงต้องพิจารณาว่าอะไรคือลักษณะหรือสิ่งที่บ่งบอกถึงความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น และอาจารย์ผู้สอนซึ่งเป็นทุนมนุษย์ที่สำคัญว่าควรมีคุณลักษณะตามภารกิจในด้านความรู้ ทักษะ พฤติกรรม และทัศนคติอย่างไรต่อการเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ที่มุ่งเน้นการผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการวิชาการแก่สังคม และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมให้แก่คนในท้องถิ่นเพื่อแก้ไขปัญหาได้อย่างยั่งยืน โดยมีขอบเขตในด้านการเป็นแหล่งความรู้ และวิชาการ การตอบสนองความต้องการของคนในท้องถิ่น สร้างการมีส่วนร่วมและการแก้ไขปัญหาในท้องถิ่น เข้าใจปัญหาบริบทในท้องถิ่น และพัฒนาคุณภาพชีวิตคนในท้องถิ่นให้ดียิ่งขึ้น (Working Group for United College Development, 1987; Saprurund, 2001; Panich, 2010; Office of the Royal Society, 2013) อย่างไรก็ตาม หากนำตัวบ่งชี้มาใช้เป็นเครื่องมือวัดหรือตัวชี้บอกถึงกระบวนการดำเนินงาน และผลการปฏิบัติงานขององค์กร จะช่วยให้ทราบว่าเป็นไปตามภารกิจและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้มากน้อยเพียงไร อีกทั้งเป็นการสะท้อนสารสนเทศหรือข้อเท็จจริงให้ผู้บริหารได้รับทราบ เพื่อประกอบการตัดสินใจในนโยบาย ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และส่งผลต่อการพัฒนาองค์กรในการคาดการณ์

เพื่อการวางแผนในอนาคตได้ (Phongkai, 2010; Kanjanawasee, 2011; Mehta, 2004)

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ยังไม่มีการศึกษาด้านตัวบ่งชี้ความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นและตัวแบบทุนมนุษย์ ที่เจาะจงเฉพาะบริบทมหาวิทยาลัยกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งทั้งหมด อีกทั้งไม่ได้มีการศึกษาตามภารกิจของมหาวิทยาลัย พบเพียงการศึกษากลยุทธ์การจัดการทุนมนุษย์ของมหาวิทยาลัยใหม่เท่านั้น และยังไม่มียุทธศาสตร์การจัดการทุนมนุษย์สำหรับมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ดังนั้นในการดำเนินภารกิจต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น จึงจำเป็นต้องพิจารณาถึงสิ่งที่บ่งชี้ว่าคือต้นทุนที่ควรมีในการตอบสนองตามภารกิจ ที่ถูกกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 ได้อย่างเหมาะสม ผู้วิจัยจึงจะศึกษา ตัวบ่งชี้ความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อให้ทราบถึงสารสนเทศที่เป็นข้อเท็จจริงในการดำเนินงานตามภารกิจและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยอาศัยแนวคิดการกำหนดตัวบ่งชี้ตามทฤษฎีระบบ สะท้อนให้เห็นว่าการเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นนั้น ควรมีลักษณะและสิ่งที่บ่งบอกชัดเจนหรือสำคัญอะไรบ้าง ทั้งภารกิจด้านผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม สารสนเทศที่ได้จะนำไปสู่การพัฒนาตัวแบบการจัดการทุนมนุษย์สำหรับมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นที่จะเชื่อมโยงกับภารกิจต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาตัวบ่งชี้ความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยที่จะนำไปสู่การศึกษาคุณลักษณะของทุนมนุษย์กระบวนการจัดการ และปัจจัยด้านการจัดการทุนมนุษย์เพื่อการพัฒนาตัวแบบการจัดการทุนมนุษย์สำหรับมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นในระยะต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีขอบเขตการวิจัยดังนี้

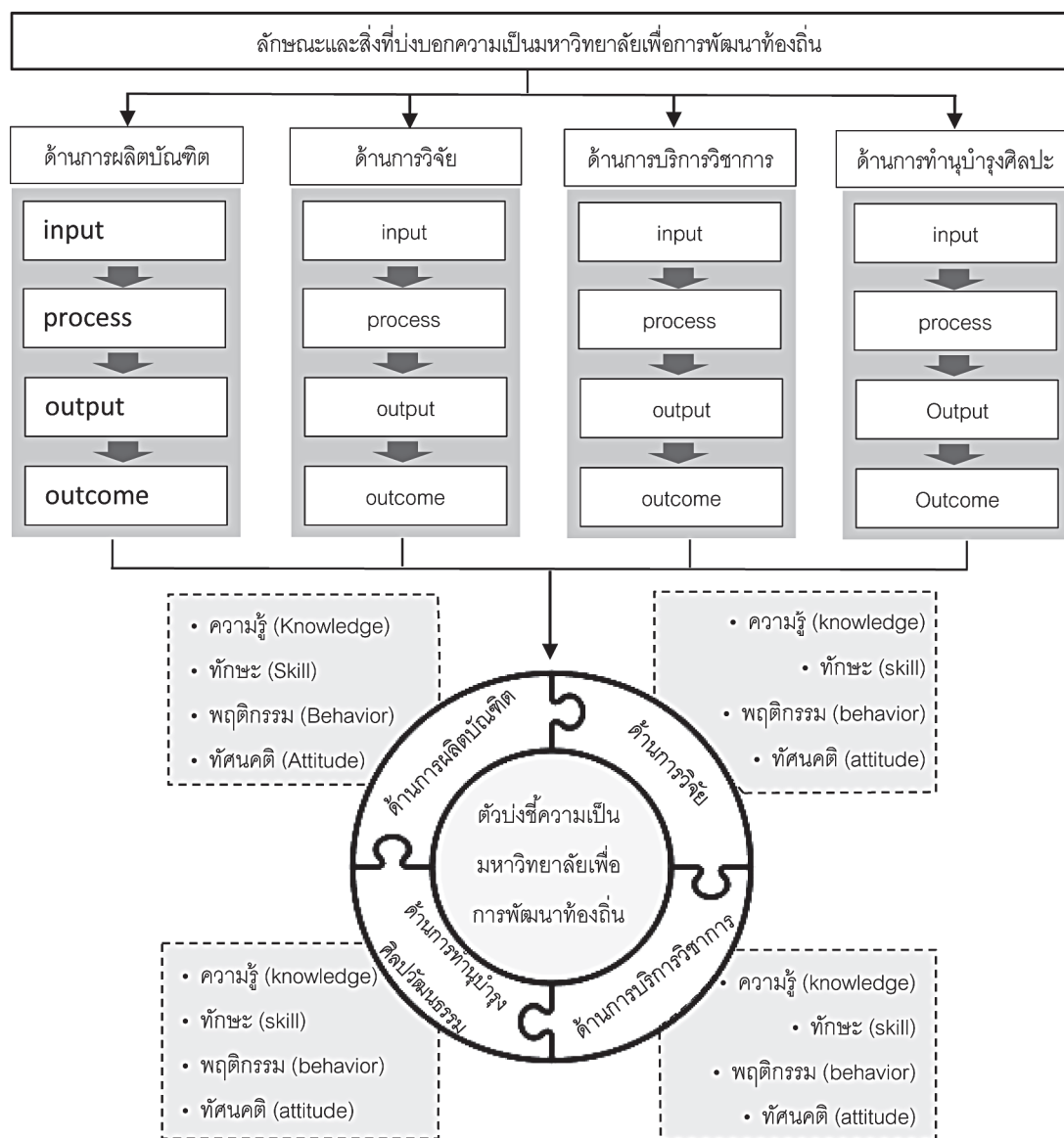
1. ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้ศึกษาตัวบ่งชี้ความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น
2. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารระดับสูงของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งเป็นอธิการบดีหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย จำนวน 8 ท่าน
3. ขอบเขตด้านพื้นที่ คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏจำนวน 8 แห่ง จาก 4 ภูมิภาค ๆ ละ 2 แห่ง

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การศึกษาตัวบ่งชี้ของมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ได้นำแนวคิดตามทฤษฎีระบบ ภายใต้แนวคิดวิธีการเชิงระบบ (system approach) มาใช้เป็นกรอบแนวคิดของการวิจัยเพื่อช่วยในการจัดสิ่งต่าง ๆ ให้เป็นระเบียบเพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ ซึ่งต้องอาศัยความสามารถในการแยกแยะองค์ประกอบ

ที่สำคัญของสิ่งนั้น และการจัดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบเหล่านั้นให้เป็นระเบียบ ประกอบด้วยตัวป้อน (input) กระบวนการ (process) ผลผลิต (output) หรือผลลัพธ์ (outcome) ซึ่งอาจมีกลไกควบคุม และข้อมูลย้อนกลับ เพื่อช่วยให้ระบบสมบูรณ์มากขึ้น (Khammani, 2013; Wiratchai, 2008) อย่างไรก็ตาม ตัวบ่งชี้ที่ดีของระบบการศึกษานั้น Shavelson, McDonnell & Oakes (1991) กล่าวว่า ตัวบ่งชี้จะสะท้อนถึงลักษณะเฉพาะของผู้เรียนและสถาบันการศึกษา รวมถึงปัจจัยด้านผู้สอน และงบประมาณที่สนับสนุนการเรียนรู้ต่าง ๆ นอกจากนี้ควรสะท้อนถึงความเพียงพอของหลักสูตรและการเรียนการสอนที่ผู้เรียนได้รับตามระบบการศึกษานั้น ตัวบ่งชี้ต้องเกี่ยวข้องกันเพื่อให้ความสัมพันธ์และสามารถตรวจสอบได้ ตัวบ่งชี้จึงเป็นองค์ประกอบสำคัญของระบบการศึกษา จะให้ข้อมูลที่สะท้อนสภาพการศึกษาและนำไปสู่การปรับปรุง

อาจกล่าวได้ว่า หากมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น นำแนวคิดการกำหนดตัวบ่งชี้ตามทฤษฎีระบบมาใช้ จะช่วยให้ทราบถึงสารสนเทศของกระบวนการดำเนินงานและผลการปฏิบัติงานขององค์การว่าเป็นไปตามภารกิจและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ (Khammani, 2013) โดยอาจจะมีการกำหนดตัวบ่งชี้ในการดำเนินงาน ทั้งภารกิจด้านผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เพื่อให้เห็นถึงข้อเท็จจริงว่าการเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นนั้นควรมีลักษณะและสิ่งที่บ่งบอกชัดเจนหรือสำคัญอะไรบ้างตามแนวคิดทฤษฎีระบบ แสดงดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

จากภาพข้างต้น แสดงให้เห็นถึงแนวคิดของการวิจัยเพื่อแสวงหาว่าอะไรคือลักษณะและสิ่งบ่งบอกความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ทั้งนี้ อะไรคือตัวบ่งชี้ (input) ของการเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นบ้าง และสิ่งเหล่านั้นจะมีกระบวนการ (process)

ดำเนินการตามภารกิจของมหาวิทยาลัยในด้านการผลิตบัณฑิต ด้านการวิจัย ด้านการบริการวิชาการแก่สังคม และด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมอย่างไร เพื่อให้ได้ผลผลิต (output) ออกมา ซึ่งจะสะท้อนความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น อีกทั้งเกิดผลลัพธ์

(outcome) ที่ตามมาจากผลผลิตของความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างไร ซึ่งอาจเป็นสิ่งที่คาดไว้หรือไม่เคยคาดคิดมาก่อนว่าจะเกิดขึ้นก็ได้ (Office of the Permanent Secretary, Ministry of Education, 2009) หลังจากที่มีการศึกษาตัวบ่งชี้ความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นแล้ว ข้อมูลที่ได้นำไปสู่การสังเคราะห์ว่าในการดำเนินภารกิจของมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นให้บรรลุตามตัวบ่งชี้ นั้น จะต้องอาศัยทุนมนุษย์ของมหาวิทยาลัยที่จะช่วยขับเคลื่อนภารกิจ ซึ่งในงานวิจัยนี้หมายถึงอาจารย์ ควรมีคุณลักษณะของทุนมนุษย์ในด้านความรู้ (knowledge) ทักษะ (skill) พฤติกรรม (behavior) และทัศนคติ (attitude) ที่จะสอดคล้องตามตัวบ่งชี้ภารกิจของมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น อย่างไร

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาตัวบ่งชี้ความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ดังนี้

1. หน่วยวิเคราะห์ คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏ จึงมีกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารระดับสูงของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งเป็นอธิการบดีหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

2. ผู้ให้ข้อมูล มาจากการเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้ได้ผลการศึกษาที่ตรงตามความเป็นจริง โดยใช้การเลือกแบบเจาะจงจากอายุของมหาวิทยาลัยนับตั้งแต่การสถาบัน จำนวนนักศึกษาปัจจุบัน รวมถึงการให้ความยินยอม

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลร่วมด้วย เพื่อเป็นตัวแทนมหาวิทยาลัยราชภัฏทั้งหมด 38 แห่ง ที่สามารถให้ข้อมูลได้ (Pothisita, 2011; Traimongkolkul & Chatraphon, 2012) ดังนั้นในงานวิจัยนี้ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารระดับสูงของมหาวิทยาลัยราชภัฏจำนวน 8 แห่ง จาก 4 ภูมิภาค ซึ่งแต่ละภูมิภาคจะเลือกมหาวิทยาลัยที่มีขนาดใหญ่ 1 แห่ง และขนาดเล็ก 1 แห่ง ตามแนวทางการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Nastasi & Schensul (2005)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหา จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวบ่งชี้ความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อนำไปออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ผล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกด้วยตนเอง กับอธิการบดีของมหาวิทยาลัยราชภัฏจำนวน 5 ท่าน และตัวแทนที่ได้รับมอบหมาย จำนวน 3 ท่าน ระหว่างวันที่ 20 กันยายน - 16 ตุลาคม 2560 โดยมีการประสานเพื่อนัดหมายเวลาแต่ละแห่งล่วงหน้า มีการเก็บข้อมูลโดยละเอียดด้วยการบันทึกเสียงและจดบันทึกทุกประเด็นที่เกี่ยวข้องกับตัวบ่งชี้ความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ข้อมูลที่ได้นำมาตรวจสอบความถูกต้องของคำที่ใช้กำหนดประเด็นตัวบ่งชี้ จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นวิเคราะห์เพื่อจัดระบบด้วยการจำแนกหาค่าความถี่ และ

จัดหมวดหมู่ตามแนวคิดวิธีการเชิงระบบให้
สอดคล้องตามประเด็นที่ศึกษา

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกด้วยตัวผู้วิจัยเอง
ผู้วิจัยขอเสนอรายละเอียดผลของการวิเคราะห์
ข้อมูลตามแนวคิดวิธีการเชิงระบบ ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1. ลักษณะและสิ่งที่บ่งบอกถึงความเป็น
มหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น พบว่ามี
4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้าน input มี 8 ข้อ
2) ด้าน process มี 5 ข้อ 3) ด้าน output มี 5 ข้อ
และ 4) ด้าน outcome มี 6 ข้อ ดังรายละเอียด
ในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ลักษณะและสิ่งที่ยังบอกถึงความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

1. ปัจจัยตัวป้อน (input)	2. กระบวนการ (process)	3. ผลผลิต (output)	4. ผลลัพธ์ (outcome)
1.1 เข้าใจบริบทท้องถิ่น และสามารถชี้แนะท้องถิ่นได้ 1.2 มีการกำหนดปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ นโยบาย และยุทธศาสตร์ให้สอดคล้องกับท้องถิ่น 1.3 มีการกำหนดขอบเขต พื้นที่บริการให้ชัดเจน 1.4 มีแผนงาน/โครงการ ที่สร้างคนให้สามารถกลับไปประกอบอาชีพเพื่อพัฒนาท้องถิ่นได้ 1.5 มีรูปแบบการดำเนินการ กิจกรรมของความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างชัดเจน 1.6 มีหลักสูตรที่สอดคล้องกับการพัฒนาท้องถิ่น และเปิดโอกาสให้คนในท้องถิ่นมาเรียนทั้งหลักสูตรระยะสั้น และระยะยาว 1.7 นักศึกษาอาจารย์และบุคลากรมาจากท้องถิ่นหรือเข้าใจบริบทท้องถิ่น 1.8 มีบุคลากรที่มีความรู้ ทักษะความเชี่ยวชาญ และทัศนคติที่ดีต่อการพัฒนาท้องถิ่น	2.1 ผลิตบัณฑิตตามความต้องการของท้องถิ่น และสถานการณ์ทางสังคม 2.2 จัดการเรียนการสอน ที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น 2.3 ดำเนินภารกิจให้เชื่อมโยงกับท้องถิ่นและแก้ปัญหาท้องถิ่นแบบเร่งด่วนด้วยการบูรณาการเรียนการสอน การวิจัย และบริการวิชาการ 2.4 สร้างความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น 2.5 ขับเคลื่อนท้องถิ่นตามนโยบายของรัฐบาล	3.1 บัณฑิตมีงานทำในท้องถิ่น 3.2 มีผลงานวิจัยและการบริการวิชาการที่เป็นรูปธรรมและนำไปปฏิบัติได้จริง 3.3 เกิดองค์ความรู้ที่สามารถคืนสู่ท้องถิ่นโดยมีศูนย์บริการวิชาการและนวัตกรรมท้องถิ่น 3.4 ศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นได้รับการอนุรักษ์ และเผยแพร่ 3.5 เกิดเอกลักษณ์ของมหาวิทยาลัยรวมถึงอัตลักษณ์ของนักศึกษา อาจารย์ และบุคลากร ที่สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่น	4.1 คุณภาพของบัณฑิตกับบทบาทในท้องถิ่น 4.2 มีต้นแบบที่ดีในการพัฒนาท้องถิ่นตามสถานการณ์ต่างๆ เพื่อขยายผลสู่ท้องถิ่นอื่นๆ 4.3 เป็นศูนย์กลางเครือข่ายการเรียนรู้ เพื่อให้ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นคงอยู่ 4.4 เป็นพื้นที่แลกเปลี่ยนความรู้ และเชื่อมโยงเครือข่ายในการพัฒนาท้องถิ่น 4.5 สามารถเป็นที่พึ่งของท้องถิ่นได้ตามภารกิจ 4.6 คนในท้องถิ่นมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

2. ตัวบ่งชี้การเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น พบข้อมูลตามวิธีการเชิงระบบและภารกิจของมหาวิทยาลัย จำแนกออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการผลิตบัณฑิต มี 13 ตัวบ่งชี้ 2) ด้านการวิจัย มี 17 ตัวบ่งชี้ 3) ด้านการบริการวิชาการแก่สังคม มี 15 ตัวบ่งชี้ และ 4) ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม มี 13 ตัวบ่งชี้ ดังรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ตัวบ่งชี้การเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

ตัวบ่งชี้	1. การผลิตบัณฑิต	2. การวิจัย	3. การบริการวิชาการ	4. การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม
I: Input	I 1.1 มีหลักสูตรที่สอดคล้องกับการพัฒนาท้องถิ่น I 1.2 มีอาจารย์ที่มีศักยภาพและบุคลิกภาพตรงกับหลักสูตร I 1.3 บุคลากรในท้องถิ่นให้ความไว้วางใจในการส่งบุตรหลานมาศึกษาต่อ I 1.4 มีรายวิชาที่บูรณาการความรู้สู่ท้องถิ่น I 1.5 มีการผลิตตำราหรือเอกสารประกอบการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตรเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น I 1.6 มีสื่อและแหล่งเรียนรู้/สถานประกอบการในท้องถิ่น	I 2.1 มีการพัฒนาโจทย์วิจัยที่มาจากปัญหาในท้องถิ่น I 2.2 มีขอบเขตพื้นที่การพัฒนางานวิจัยที่ชัดเจนและครอบคลุม I 2.3 ตามนโยบายของจังหวัด/รัฐบาล I 2.3 มีนโยบายที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรพัฒนางานวิจัยในท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น I 2.4 มีจำนวนแหล่งทุนหรืองบประมาณที่สนับสนุนการพัฒนางานวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่นอย่างเหมาะสม I 2.5 มีการส่งเสริมชุดโครงการวิจัยแบบบูรณาการที่หลากหลายศาสตร์	I 3.1 มีโครงการหรือหลักสูตรที่สามารถให้บริการความรู้คืนสู่ท้องถิ่นได้จริง I 3.2 ได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินโครงการอย่างเป็นรูปธรรม I 3.3 มีการจัดทำแผนบริการวิชาการในท้องถิ่น I 3.4 มีบุคลากรที่มีศักยภาพในการให้บริการวิชาการ I 3.5 มีโครงการบริการวิชาการที่ต่อยอดมาจากการวิจัย I 3.6 มีการกำหนดพื้นที่บริการวิชาการอย่างชัดเจน I 3.7 มีโครงการบริการวิชาการที่ตอบสนองความต้องการหรือการร้องขอของท้องถิ่นอย่างชัดเจน	I 4.1 มีการกำหนดพันธกิจด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมอย่างชัดเจน I 4.2 มีโครงการ/กิจกรรมที่ชัดเจนในการทำนุบำรุงและเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง I 4.3 มีหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมอย่างชัดเจน

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ตัวบ่งชี้	1. การผลิตบัณฑิต	2. การวิจัย	3. การบริการวิชาการ	4. การทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม
P: Process	P 1.1 บูรณาการความรู้ตามภารกิจต่างๆ ร่วมกับการเรียนการสอนได้ P 1.2 มีการดำเนินโครงการที่สนับสนุนการบูรณาการอย่างชัดเจน P 1.3 มีกิจกรรมพัฒนานักศึกษาที่เหมาะสมกับบริบทท้องถิ่น	P 2.1 มีกระบวนการวิจัยที่เน้นการมีส่วนร่วมกับท้องถิ่น P 2.2 มีเทคนิควิธีในการบูรณาการการวิจัยร่วมกับภารกิจอื่น	P 3.1 มีการนำผลการวิจัยมาคืนความรู้สู่ท้องถิ่นด้วยการบริการวิชาการ P 3.2 มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับท้องถิ่นและภาคอุตสาหกรรมเพื่อแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ	P 4.1 มีกระบวนการจัดการความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างชัดเจน P 4.2 มีการเผยแพร่ความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรม P 4.3 มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการส่งเสริมอนุรักษ์และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม P 4.4 มีหน่วยงานที่ทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการรวบรวม จัดเก็บ และเผยแพร่ความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น
OP: Output	OP 1.1 มีอาจารย์ที่เป็นแบบอย่างในการสร้างอัตลักษณ์บัณฑิตเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น OP 1.2 มีหลักสูตรที่ตอบสนองการพัฒนาท้องถิ่น OP 1.3 บัณฑิตมีงานทำในท้องถิ่น	OP 2.1 ผลการวิจัยสามารถแก้ไขปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นได้จริง OP 2.2 ได้กระบวนการเรียนรู้ระหว่างการศึกษา/การเรียนการสอน/บริการวิชาการ OP 2.3 เกิดทุนความรู้หรือทุนสังคมที่มาจากรากฐานความรู้ในท้องถิ่น OP 2.4 มีผลงานนวัตกรรมที่เกิดจากการวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น OP 2.5 มีตัวแบบชุดโครงการ วิจัยแบบบูรณาการหลากหลายศาสตร์	OP 3.1 มีศูนย์การเรียนรู้/ศูนย์บริการวิชาการแก่ท้องถิ่น OP 3.2 ร้อยละของผลสำเร็จของโครงการบริการวิชาการที่บรรลุวัตถุประสงค์จริง OP 3.3 ได้กระบวนการเรียนรู้ระหว่างการศึกษา/บริการวิชาการ/วิจัย/การเรียนการสอน OP 3.4 มีจำนวนบทความที่เกิดจากความรู้ในการบริการวิชาการ	OP 4.1 ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นได้รับการอนุรักษ์และเผยแพร่ OP 4.2 มีผลการศึกษารากเหง้าและคุณค่าความเป็นท้องถิ่น OP 4.3 มีแหล่งเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ตัวบ่งชี้	1. การผลิตบัณฑิต	2. การวิจัย	3. การบริการวิชาการ	4. การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม
OC: Outcome	OC 1.1 คุณภาพของบัณฑิตกับบทบาทในท้องถิ่น	OC 2.1 งานวิจัยมีคุณภาพและได้รับการยอมรับจากสังคม OC 2.2 มีจำนวนผลงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นที่ได้รับการตีพิมพ์ระดับชาติและนานาชาติ OC 2.3 มีชุมชนต้นแบบในท้องถิ่นที่เกิดจากการวิจัย OC 2.4 เกิดการส่งเสริมทำให้คนในท้องถิ่นสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ตามแนวทางที่ได้รับการแก้ไขและพัฒนา OC 2.5 ท้องถิ่นได้รับประโยชน์จากการวิจัยอย่างเป็นรูปธรรม	OC 3.1 เกิดหลักสูตร/โครงการต้นแบบในการให้บริการวิชาการแก่ท้องถิ่นอื่นๆ OC 3.2 มีชุมชนหรือองค์กรที่ได้รับบริการอย่างมีประสิทธิภาพ	OC 4.1 บุคลากรและนักศึกษาเกิดจิตสำนึกที่ดีในการร่วมอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม OC 4.2 เกิดอัตลักษณ์ที่แสดงถึงความโดดเด่นของท้องถิ่นตามการอนุรักษ์และเพิ่มคุณค่า OC 4.3 เป็นศูนย์กลางเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อให้ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นคงอยู่

3. คุณลักษณะของอาจารย์มหาวิทยาลัย เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นจำแนกตามสมรรถนะหลัก ด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านพฤติกรรม และด้านทัศนคติ ทั้งนี้ เพื่อแสดงให้เห็นว่าภารกิจทั้ง 4 ด้าน พบว่ามีตัวบ่งชี้รวมทุกด้านที่สำคัญ

ได้แก่ 1) ด้านการผลิตบัณฑิต รวม 20 ตัวบ่งชี้ 2) ด้านการวิจัย รวม 18 ตัวบ่งชี้ 3) ด้านการบริการวิชาการ รวม 18 ตัวบ่งชี้ และ 4) ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม รวม 13 ตัวบ่งชี้ ดังรายละเอียดในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 คุณลักษณะของอาจารย์มหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น จำแนกตามภารกิจทั้ง 4 ด้าน

ตัวบ่งชี้	1. การผลิตบัณฑิต	2. การวิจัย	3. การบริการวิชาการ	4. การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม
K: ความรู้ (Knowledge)	K 1.1 มีความรู้ตามวิชาชีพ K 1.2 มีความรู้เกี่ยวกับบริบทท้องถิ่น K 1.3 มีความรู้เกี่ยวกับยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น K 1.4 มีความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนานักศึกษาตามอัตลักษณ์ K 1.5 มีความรู้ในการบูรณาการเรียนการสอนร่วมกับภารกิจอื่น K 1.6 มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการความรู้	K 2.1 มีความรู้ด้านการวิจัยและบูรณาการ K 2.2 มีความรู้เกี่ยวกับการทำงานร่วมกับท้องถิ่น K 2.3 มีความรู้เกี่ยวกับบริบทท้องถิ่น	K 3.1 มีความรู้ที่เป็นจุดแข็งทางวิชาชีพเพื่อให้บริการวิชาการแก่ท้องถิ่นได้ K 3.2 มีความรู้ในการบูรณาการการบริการวิชาการร่วมกับภารกิจอื่น K 3.3 มีความรู้เกี่ยวกับยุทธศาสตร์ทุกระดับ K 3.4 มีความรู้ด้านการจัดการความรู้สู่ท้องถิ่น	K 4.1 มีความรู้เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น K 4.2 มีความรู้ในการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมร่วมกับการกิจอื่นเพื่อพัฒนาท้องถิ่นได้
S: ทักษะ (Skill)	S 1.1 มีความเชี่ยวชาญตามวิชาชีพ S 1.2 มีความสามารถในการสอนแบบบูรณาการความรู้กับท้องถิ่นได้ S 1.3 มีความสามารถในการสื่อสารและถ่ายทอดความรู้ไปสู่ผู้เรียนได้ S 1.4 มีความสามารถในการพัฒนาความรู้เพื่อนำไปสู่การต่อยอดความคิดและสร้างสรรค์ผลงานใหม่ๆ	S 2.1 มีความสามารถในการทำวิจัยตามบริบทท้องถิ่น S 2.2 มีความสามารถในการบูรณาการการวิจัยร่วมกับภารกิจอื่นได้ S 2.3 มีความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์กับท้องถิ่น S 2.4 มีทักษะในการปฏิบัติการวิจัยในท้องถิ่น S 2.5 มีทักษะในการสื่อสารหรือถ่ายทอดผลการวิจัยสู่ท้องถิ่นได้	S 3.1 มีความสามารถในการให้บริการความรู้ทางวิชาชีพได้ S 3.2 มีความสามารถในการพัฒนาแผนงานและบริหารโครงการบริการวิชาการเพื่อท้องถิ่นได้ S 3.3 มีความสามารถในการบูรณาการการบริการวิชาการร่วมกับภารกิจอื่น S 3.4 มีความสามารถในการวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาในท้องถิ่นได้	S 4.1 มีความสามารถในการบูรณาการการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมร่วมกับการกิจอื่น S 4.2 มีความสามารถในการสร้างเครือข่ายในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม S 4.3 มีทักษะในการสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ตัวบ่งชี้	1. การผลิตบัณฑิต	2. การวิจัย	3. การบริการวิชาการ	4. การทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม
	S 1.5 มีความสามารถในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับปราชญ์ชาวบ้านในการจัดการเรียนรู้ได้ S 1.6 มีความคิดสร้างสรรค์ในการจัดการเรียนการสอนด้วยเทคนิควิธีที่เหมาะสมกับท้องถิ่น	S 2.6 มีความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าในพื้นที่วิจัยท้องถิ่นได้	S 3.5 มีความสามารถในการทำงานเป็นทีม S 3.6 มีความสามารถในด้านภาษา การสื่อสารและเทคโนโลยี	
B: พฤติกรรม (Behavior)	B 1.1 มีการแสดงออกถึงการปรับตัวกับท้องถิ่นได้ B 1.2 มีความมุ่งมั่นตั้งใจและทุ่มเทในการสอน B 1.3 แสดงออกถึงการเป็นตัวแทนที่ดีของมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น B 1.4 มีจิตอาสา	B 2.1 มีการแสดงออกถึงการเป็นนักวิจัยเชิงพื้นที่ B 2.2 มีการแสดงออกถึงการปรับตัวกับท้องถิ่นได้ B 2.3 มีความคิดสร้างสรรค์และสามารถสร้างนวัตกรรมที่มาจากโจทย์วิจัยในท้องถิ่นได้ B 2.4 แสดงออกถึงการเป็นตัวแทนที่ดีของมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น B 2.5 มีจิตอาสา	B 3.1 มีบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับพื้นที่ให้บริการวิชาการ B 3.2 มีการแสดงออกถึงการปรับตัวกับท้องถิ่นได้ B 3.3 มีการแสดงออกถึงการสร้างความสัมพันธ์และเครือข่ายบริการวิชาการสู่ท้องถิ่นได้ B 3.4 แสดงออกถึงการเป็นตัวแทนที่ดีของมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น B 3.5 มีจิตอาสา	B 4.1 มีการแสดงออกถึงการปรับตัวตามความเชื่อและศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น B 4.2 มีการแสดงออกถึงอัตลักษณ์ความเป็นท้องถิ่นเช่นการแต่งกาย B 4.3 แสดงออกถึงการเป็นตัวแทนที่ดีของมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น B 4.4 มีจิตอาสา

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ตัวบ่งชี้	1. การผลิตบัณฑิต	2. การวิจัย	3. การบริการวิชาการ	4. การทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม
A: ทศนคติ (Attitude)	A 1.1 มีความตระหนัก ในความเป็นอาจารย์ มีอาชีพเพื่อการพัฒนา ท้องถิ่น A 1.2 มีจรรยาบรรณ ทางวิชาชีพ A 1.3 มีความจงรัก ภักดีและผูกพันต่อ มหาวิทยาลัย A 1.4 มีความคิดเชิงบวก	A 2.1 มีทัศนคติที่ดีต่อ ชาวบ้านในท้องถิ่น A 2.2 มีความเชื่อมั่น ในองค์ความรู้ของท้องถิ่น A 2.3 มีเป้าหมายในการ วิจัยเพื่อการพัฒนา ท้องถิ่นมากกว่าประโยชน์ ส่วนตน A 2.4 มีความคิดเชิงบวก	A 3.1 มีทัศนคติที่ดีต่อ พื้นที่ให้บริการวิชาการ A 3.2 มีความจงรักภักดี ต่อมหาวิทยาลัยและ ผูกพันต่อท้องถิ่น A 3.3 มีความคิดเชิงบวก	A 4.1 มีทัศนคติที่ดีต่อ ท้องถิ่น A 4.2 มีความเชื่อมั่นต่อ ภูมิปัญญาท้องถิ่น A 4.3 มีความผูกพันและ ความตระหนักในคุณค่า ของท้องถิ่น A 4.4 มีความคิดเชิงบวก

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยทำให้ได้สารสนเทศ 3 ประเด็นหลัก ที่มีความสอดคล้องกับการศึกษา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงขอ นำเสนอการอภิปรายผลการวิจัย ดังรายละเอียด ต่อไปนี้

1. ลักษณะและสิ่งที่บ่งบอกถึงความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

จากลักษณะและสิ่งที่บ่งบอก ความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ข้างต้น ทำให้ทราบว่าปัจจัยตัวบ่งชี้ที่สำคัญ ในการแสดงถึงความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น คือ ด้านนโยบาย ด้านพื้นที่ ให้บริการ ด้านการวางแผนการดำเนินงาน ด้านหลักสูตร ด้านบุคลากร และด้านทัศนคติ อันจะส่งผลให้การดำเนินงานตามภารกิจด้านการผลิตบัณฑิต ด้านการวิจัย ด้านการบริการ วิชาการแก่สังคม และด้านการทำนุบำรุงศิลป-

วัฒนธรรมเกิดผลผลิต และผลลัพธ์ที่สอดคล้อง กับวัตถุประสงค์ ของการเป็นมหาวิทยาลัย เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ สะท้อนให้เห็นถึงบทบาทของมหาวิทยาลัย ราชภัฏ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เสน่ห์ จามริก (Jamaric, 2006) กล่าวว่า บทบาทที่ทำนาย ของมหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละแห่งที่จะนำมา พิจารณาเป้าหมายร่วมกัน คือ การนำสินทรัพย์ ในท้องถิ่นเหล่านั้นมาสู่กระบวนการเรียนการสอน การวิจัย แล้วนำมาสร้างฐานชุมชน สร้างฐาน สังคมให้มีบทบาทในการริเริ่มนโยบายสาธารณะ จากฐานข้างล่าง ดังนั้น มหาวิทยาลัยราชภัฏ ควรสร้างความโดดเด่นเฉพาะตัวให้แตกต่าง จากมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ด้วยการดำรงรักษา ความเป็นมหาวิทยาลัยของท้องถิ่นของภาคหรือ ของจังหวัด การมีกลไกปรับปรุง การกำหนด นโยบาย การวางแผน การปรับหลักสูตร การปรับ กิจกรรมการเรียนการสอน และการบริหารจัดการ

ให้ทันเหตุการณ์ ทันเวลา มีความฉับไวในการปรับตัวเองให้สนองต่อปัญหา ความจำเป็น และความต้องการของสังคมได้อย่างทันท่วงที จะต้องเป็นแกนนำสร้างพลังขับเคลื่อนในประชาสังคม เป็นพี่เลี้ยงในการพัฒนาองค์กรส่วนท้องถิ่น และเชื่อมโยงความรู้สู่ท้องถิ่นเพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคลในท้องถิ่น ด้วยการฝึกอบรม และการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในกระบวนการทัศน์ใหม่ของสังคมแห่งความรู้ ทั้งนี้การมีส่วนร่วมของมหาวิทยาลัยในท้องถิ่น ถือเป็นการบริหารต้นทุนที่มีอยู่ในด้านความสามารถและความชำนาญ เพื่อชี้ทางที่ควรจะเป็นของการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคม ส่งสัญญาณเตือนภัยแก่ท้องถิ่นในสิ่งที่จะเกิดขึ้น พร้อมทั้งจะเรียนรู้ร่วมกันในท้องถิ่น เพื่อสร้างสรรค์คุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพ (Laksana, 2001; Albulescu, 2014) ดังนั้น มหาวิทยาลัยมีศักยภาพในการสร้างบทบาทสำคัญเพื่อช่วยให้ท้องถิ่นสามารถพัฒนาวิถีชีวิต และการทำงานที่ยั่งยืนมากขึ้นได้ ดังแนวคิดของ Shiel, Filho, Paco & Brandli (2015) ที่ระบุไว้ในบทความเรื่อง การประเมินการมีส่วนร่วมของมหาวิทยาลัยในการเสริมสร้างศักยภาพเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในชุมชนท้องถิ่น ว่าท้องถิ่นที่ยั่งยืนต้องอาศัยการวางแผน กระบวนการ และการประเมินผลในการสร้างขีดความสามารถของตน ที่อาจนำไปสู่การเสริมสร้างพลังอำนาจของชุมชน มหาวิทยาลัยอาจนำไปสู่แนวทางดังกล่าวหรือเป็นพันธมิตรที่สำคัญ ในความพยายามที่จะให้อำนาจแก่ชุมชน ในการจัดการกับความท้าทายที่เกิดจากความจำเป็นในการพัฒนาที่ยั่งยืน

2. ตัวบ่งชี้ของการเป็นมหาวิทยาลัย เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

ตัวบ่งชี้การเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ที่จำแนกตามภารกิจออกเป็น 4 ด้านนั้น ผู้วิจัยขอนำเสนอเป็นจุดเน้นที่สรุปได้จากปัจจัยตัวบ่งชี้ กระบวนการ ผลผลิต และผลลัพธ์ พบว่ามี 4 องค์ประกอบหลักตามภารกิจรวมทั้งหมด 58 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย 1) ด้านการผลิตบัณฑิต มีสิ่งที่ชี้วัดความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น รวม 13 ตัวบ่งชี้ สรุปตามประเด็นสำคัญ ได้แก่ หลักสูตร บุคลากร สื่อการเรียนรู้ และผู้เรียน มีการบูรณาการกับรากฐานในท้องถิ่น สามารถผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น 2) ด้านการวิจัย มี 17 ตัวบ่งชี้ พบประเด็นสำคัญได้แก่การพัฒนาวิทยวิจัยมาจากท้องถิ่น การกำหนดพื้นที่วิจัย การสนับสนุนงบประมาณวิจัย มีกระบวนการวิจัยแบบบูรณาการ มีผลงานวิจัยไปพัฒนาท้องถิ่นได้จริง ทำให้ท้องถิ่นได้รับประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรม และ 3) ด้านการบริการวิชาการแก่สังคม มี 15 ตัวบ่งชี้ ที่มุ่งเน้นว่าควรมีการกำหนดพื้นที่บริการวิชาการอย่างชัดเจน นำไปสู่กระบวนการบริการวิชาการโดยการคืนความรู้จากผลการวิจัยได้ และเกิดผลสำเร็จของโครงการบริการวิชาการอย่างชัดเจน เกิดชุมชนต้นแบบที่บูรณาการจากการวิจัยและบริการวิชาการ และ 4) ด้านการทำนุบำรุง ศิลปะและวัฒนธรรม มี 13 ตัวบ่งชี้ ที่มุ่งเน้นการกำหนดพันธกิจด้านศิลปวัฒนธรรมอย่างชัดเจนเพื่อนำไปสู่การรวบรวมและเผยแพร่ความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรม ช่วยให้มีแหล่งเรียนรู้ด้าน

ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น เกิดเป็นศูนย์กลาง เครือข่ายการเรียนรู้เพื่อให้ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นคงอยู่ อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยตามข้อสรุปดังกล่าว สอดคล้องกับแนวคิดของ จรัส สุวรรณเวลา (Suwanwela, 2008) สงบ ลักษณะ (Laksana, 2001) และ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (Pithianuwat, 2002) ที่ได้นำเสนอแนวทางและปัจจัยสนับสนุนภารกิจ และยังสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ใหม่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นตามพระบรมราโชบาย ระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579) ดังที่สำนักงานที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏ ได้มีการกำหนดตัวบ่งชี้ตามยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาท้องถิ่น ระบุถึงจำนวนองค์กรภาครัฐ เอกชน ชุมชนในพื้นที่รับผิดชอบของมหาวิทยาลัยราชภัฏ มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนร้อยละของนักเรียนที่เข้าเรียนในมหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวนโครงการพัฒนาท้องถิ่นที่มีมหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นแกนนำ และจำนวนโครงการที่ส่งเสริมด้านศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น (Office of the Rector of Rajabhat University, 2017) นอกจากนี้ กาญจนา บุญส่ง (Boonsong, 2008) ได้วิจัยหัวข้อการพัฒนาตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ที่ผลการวิจัยมีตัวบ่งชี้ที่สอดคล้องกับผลการศึกษานี้ของผู้วิจัยในบางองค์ประกอบ และมีความแตกต่างกันที่องค์ประกอบหลัก รวมถึงรายละเอียดของตัวบ่งชี้ ทั้งนี้เนื่องจากขอบเขตของการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลที่แตกต่างกัน ในขณะที่งานวิจัย

ต่างประเทศได้ให้ความสำคัญกับพัฒนาท้องถิ่น เช่นเดียวกัน อาทิ Azma (2010) ที่ได้ศึกษาหัวข้อตัวบ่งชี้เชิงคุณภาพเพื่อประเมินผลการปฏิบัติงานของมหาวิทยาลัยอิสลามอาซาด ผลการวิจัยพบว่า มี 151 ตัวบ่งชี้ 10 ปัจจัย ส่วนหนึ่งเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน การวิจัย นำไปสู่การประเมินผลการปฏิบัติงานและการวางแผนเพื่อการพัฒนาด้านวัฒนธรรมและบริการสังคมได้ต่อเนื่อง สำหรับตัวบ่งชี้ที่ดีของระบบการศึกษา Shavelson, Richard J., McDonnell, Lorraine M. & Oakes, J. (1991) กล่าวว่า ตัวบ่งชี้จะสะท้อนถึงลักษณะเฉพาะของผู้เรียนและสถาบันการศึกษา รวมถึงปัจจัยด้านผู้สอน และงบประมาณที่สนับสนุนการเรียนรู้ต่าง ๆ นอกจากนี้ ควรสะท้อนถึงความเพียงพอของหลักสูตรและการเรียนการสอนที่ผู้เรียนได้รับตามระบบการศึกษานั้น ตัวบ่งชี้ต้องเกี่ยวข้องกันเพื่อให้ความสัมพันธ์และสามารถตรวจสอบได้ ตัวบ่งชี้จึงเป็นองค์ประกอบสำคัญของระบบการศึกษา จะให้ข้อมูลที่สะท้อนสภาพการศึกษาและนำไปสู่การปรับปรุง แสดงให้เห็นว่าจากการวิจัยที่พบตัวบ่งชี้ครอบคลุมตามภารกิจทั้ง 4 ด้านนี้ ถือเป็นแนวทางส่วนหนึ่งที่จะช่วยขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ และแสดงถึงตัวชี้วัดความสำเร็จของความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นได้

3. คุณลักษณะของอาจารย์มหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

จากการสรุปผลการวิจัย ที่สะท้อนให้เห็นตัวบ่งชี้คุณลักษณะของทุนมนุษย์สำหรับมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งอาจกล่าว

ได้ว่าอาจารย์คือทุนมนุษย์สำหรับมหาวิทยาลัย เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ควรมีคุณลักษณะที่สอดคล้องตามภารกิจทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการผลิตบัณฑิต ด้านการวิจัย ด้านการบริการวิชาการ และด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โดยแต่ละภารกิจควรมีคุณลักษณะตามตัวบ่งชี้ตามสมรรถนะหลักด้านความรู้ (Knowledge: K) ด้านทักษะ (Skill: S) ด้านพฤติกรรม (Behavior: B) และด้านทัศนคติ (Attitude: A) ดังนั้นตามรายละเอียดในตารางที่ 3 สะท้อนข้อมูลในภาพรวมได้ว่า อาจารย์ของมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นนั้น ควรมีความรู้ความเข้าใจบริบทท้องถิ่น เพื่อให้สามารถดำเนินภารกิจต่าง ๆ แบบบูรณาการ พร้อมทั้งสามารถปรับตัวให้เข้ากับท้องถิ่น แสดงออกถึงการเป็นตัวแทนที่ดีของมหาวิทยาลัย ด้วยความตระหนักถึงคุณค่าของท้องถิ่นเป็นหลัก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณรงค์ฤทธิ์ ประสานตรี (Prasantree, 2016) ที่ศึกษาเรื่อง รูปแบบการพัฒนาอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ พบว่า ปัญหาในการพัฒนาอาจารย์ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดจากการขาดความรู้ความเข้าใจที่จะบูรณาการตามภารกิจทั้งในด้านการสอน การทำวิจัย การให้บริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม และสอดคล้องกับ ปัทมวรรณ สิงห์ศรี (Singhsri, 2015) ที่ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการทุนทางปัญญา การจัดการความรู้ และองค์การที่เป็นเลิศของสถาบันอุดมศึกษาไทย พบว่าสถาบันอุดมศึกษาควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาสมรรถนะของ

อาจารย์ทั้งสมรรถนะหลักขององค์การ ได้แก่ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ ความซื่อสัตย์ คุณธรรมและจริยธรรม ความร่วมแรงร่วมใจและการทำงานเป็นทีม การมุ่งเน้นการบริการ การพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รวมทั้งพัฒนาสมรรถนะตามภารกิจของอุดมศึกษา ซึ่งจะครอบคลุมภารกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษา คือ การจัดการเรียนการสอน การวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม นอกจากนี้ อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาในปัจจุบัน ยังถูกคาดหวังว่าต้องมีสมรรถนะเพิ่มขึ้นจากเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรที่เปลี่ยนแปลง ส่งผลให้อาจารย์จึงต้องมีความเชี่ยวชาญด้านวิชาการและความเป็นวิชาชีพมากขึ้น ดังนั้นผู้ที่จะเป็นอาจารย์จึงต้องมีสมรรถนะเพิ่มมากขึ้นทั้งด้านการบริหารงานวิจัย การประเมินและการวิเคราะห์ การสนับสนุนการเรียนการสอนและการวิจัย การจัดการความรู้ การให้คำปรึกษา การวางแผนโครงการและการดำเนินการ และ ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์และความสามารถในการสื่อสาร (Jindarak, 2017) อาจกล่าวได้ว่า อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาไม่ว่ากลุ่มใด ๆ ก็ย่อมจำเป็นที่จะต้องมีความรู้คุณลักษณะที่เหมาะสมและสอดคล้องกับภารกิจของมหาวิทยาลัย รวมถึงอาจารย์เป็นบุคลากรที่ถือเป็นทุนมนุษย์ของมหาวิทยาลัย เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นด้วยเช่นกัน ควรมีคุณลักษณะที่สามารถสนับสนุนการดำเนินงานตามตัวบ่งชี้แต่ละภารกิจของมหาวิทยาลัย เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างชัดเจน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปปฏิบัติ

1.1 ควรนำข้อมูลตัวบ่งชี้ของการเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ไปใช้ในการกำหนดแผนงานหรือยุทธศาสตร์ ตามภารกิจทั้ง 4 ด้าน ที่ควรมีปัจจัยตัวบ่งชี้ กระบวนการ ผลิตผล และผลลัพธ์ โดยปรับปรุง และพิจารณาตามบริบทของแต่ละมหาวิทยาลัย

1.2 ควรนำข้อมูลคุณลักษณะของ อาจารย์มหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ไปใช้ในการกำหนดคุณลักษณะเพื่อการรับ อาจารย์ใหม่ หรือแนวทางพัฒนาอาจารย์

ตามภารกิจทั้ง 4 ด้าน ให้เหมาะสมกับบริบทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่างที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับมหาวิทยาลัยนอกเหนือจากการวิจัยครั้งนี้ เช่น ผู้ใช้บัณฑิต ศิษย์เก่า นักศึกษา และบุคลากรของมหาวิทยาลัย เพื่อจะได้ข้อมูลจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัยมาวิเคราะห์ตัวบ่งชี้ความสำเร็จในการดำเนินภารกิจของมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นทุกด้าน

REFERENCES

- Albulescu, I & Albulescu, M. (2014). The university in the community. The university's contribution To local and regional development by providing educational services for adults. Retrieved September 27, 2018, from <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877042814045066>
- Azma, F. (2010). Qualitative indicators for the evaluation of universities performance. Retrieved September 28, 2018, from <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877042810009225>
- Boonsong, K. (2008). The development of indicators for local development roles of Phetchaburi Rajabhat University. Journal of Education science. 19(2), 45-58. (in Thai)
- Jamaric, S. (2006). Re-engineering Rajabhat to higher education for local development. Retrieved June 13, 2016, from http://www.sanechamarik.in.th/attachments/023_050906.pdf (in Thai)
- Jindarak, P. (2017). Competency development for academic staff in high education. Journal of graduate studies Valaya Alongkorn Rajabhat University. 11(1), 221-233. (in Thai)
- Kanjanawasee, S. (2011). Evaluation theory. 8th edition. Bangkok : Printing of Chulalongkorn University. (in Thai)

- Khammani, T. (2013). Teaching science: knowledge for effective learning process management. 17th edition. Bangkok: Printing of Chulalongkorn University. (in Thai)
- Laksana, S. (2001). Rajabhat university challenging missions. Retrieved January 9, 2017, from http://www.moe.go.th/main2/article/duty_dare.htm (in Thai)
- Mehta, Arun. C. (2004). Indicators of educational development with focus on elementary education. Retrieved September 8, 2018, from <http://www.educationforallinindia.com/New%20Modules/module%20on%20indicators%20of%20educational%20development.pdf>.
- Nastasi, Bonnie K. & Schensul, Stephen L. (2005). Contributions of qualitative research to the validity of intervention research. *Journal of School Psychology*, 43(3), 177-195.
- Office of the Council of State. (2004). Rajabhat University Act 2004. Retrieved February 17, 2016, from <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/0AA/00141755.PDF>. (in thai)
- Office of the Permanent Secretary, Ministry of Education. (2009). Educational Indicators and Statistics. Bangkok : Office of Policy and Strategy, Office of the Permanent Secretary, Ministry of Education. (in thai)
- Office of the Rector of Rajabhat University. (2017). The new strategy of the Rajabhat University for local development under the King's 20-year (2017-2036). Bangkok : Office of the Rector of Rajabhat University. (Brochure). (in thai)
- Office of the Royal Society. (2013). University. Retrieved April 5, 2017, from <http://www.royin.go.th/> (in thai)
- Panich, V. (2010). University for local development. Retrieved March 25, 2016, from <https://www.gotoknow.org/posts/337249>. (in Thai)
- Phongkai, W. (2010). Use of performance indicators (projects). Retrieved September 8, 2018, from <http://www2.it.kmutnb.ac.th/FileDL/118255180510.pdf>. (in Thai)
- Pithiyanuwat, S. (2002). Preparing for quality assessment from Office for National Education Standards and Quality Assessment. *Journal of Academic Krung Kao Rajabhat*. 9(16) : 49-61. (in Thai)
- Pothisita, C. (2011). Science and Art of qualitative research. 6th edition. Bangkok : Amarin Printing and Publishing. (in Thai)

- Prasantree, N. (2016). Lecturer development model for Rattanakosin Rajabhat University. Phranakhon Rajabhat University Research Journal, Humanities and Social Sciences, 11(1), 203-215. (in Thai)
- Shavelson, Richard J., McDonnell, Lorraine M. & Oakes, J. (November 1991). What are educational indicators and indicator systems?. Retrieved September 28, 2018, from <http://PAREonline.net/getvn.asp?v=2&n=11>.
- Shiel, C., Filho, W. L., Paco, A. D. & Brandli, L. (2015). Evaluating the engagement of universities in capacity building for sustainable development in local communities. Retrieved September 28, 2018, from <http://www.elsevier.com/locate/evalprogplan>
- Singhsri, P. (2015). The relationship model between Intellectual Capital, Knowledge Management and Organization Excellence of Thai Higher Education. Journal of graduate studies Valaya Alongkorn Rajabhat University. 9(1),187-203. (in Thai)
- Subnirund, R. (2001). Rajabhat University : people's university. Bangkok : Matichon. (in Thai)
- Suwanwela, J. (2008). The independence of universities. Asaihl-Thailand Journal. 11(2), 29-49. (in Thai)
- Traimongkolkul, P. & Chatraphon, S. (2012). Research Design. 7th edition. Bangkok : Kasetsart University Press. (in Thai)
- Wiratchai, N. (2008). "Development of assessment indicators" Academic conference : Open the moral horizon and ethics. 29 August 2008, Bangkok : Ambassador Hotel. (in Thai)
- Working Group for United College Development. (1987). University for local development. Bangkok : [n.p.]. (in Thai)
-